

Hoofdstuk 4

Een blik in de hemel (4:1)

“Hierna zag ik, en zie, een deur was geopend in de hemel, en de eerste stem die ik gehoord had als van een bazuin, die met mij sprak, zei: Kom hier op en ik zal u tonen wat hierna moet gebeuren”

Vers 1

Hierna zag ik. De uitdrukking “hierna”, of “na dezen”, (Gr. *meta tauta*) heeft betrekking op wat Johannes zag in zijn eerste visioen. De verheerlijkte Messias was aan hem verschenen en had Godsspraken voor de zeven gemeenten aan hem gedictieerd (1:10-3:22). Toen de laatste Godsspraak was voltooid kreeg hij iets anders te zien. Wat hij waarnam begint hij nu te beschrijven.

En zie, een deur was geopend in de hemel. In zijn eerste visioen bevond Johannes zich nog op aarde, hoewel hij “in geest” was verplaatst naar “s Heren dag” (1:10). Maar nu zag hij een geopende deur, die toegang verschaft tot de hemel. Blijkbaar bevond die deur zich boven hem, want een stem geeft hem opdracht om “op te komen”, dat wil zeggen: naar boven te klimmen. Bij het woord “deur” denken Nederlanders aan het voorwerp van hout of van glas dat de toegang tot een woning afsluit. Maar met het Bijbelse woord (Gr. *thura*) wordt niet de afsluiting bedoeld maar de opening waardoor men de woning kan binnentreden. In het evangelie van Mattheüs staat:

“En Jozef nam het lichaam [van Jezus], wikkelde het in een rein stuk linnen en legde het in zijn nieuwe graf, dat hij in de rots had uitgehouwen; en na een grote steen voor de deur [Gr. thura] van het graf gewenteld te hebben ging hij weg” (Mattheüs 27:59-60)

Wij zouden de steen beschouwen als de deur. Maar Mattheüs zegt: de steen werd geplaatst *vóór* de deur. De deur was de opening waardoor men de spelonk kon binnengaan. Wanneer Jezus opmerkt: “Ik ben de deur” (Johannes 10:7,9) dan bedoelt Hij: de opening die toegang verschaft, niet: de plank die de toegang afsluit! Een deur in de hemel is een opening die eerder niet was, of niet werd opgemerkt.

En de eerste stem die ik gehoord had als van een bazuin, die met mij sprak, zei: Kom hier op. Johannes had deze stem gehoord bij het begin van zijn eerste visioen (1:10). In de tijd van de Tenach gaf een bazuinsignaal aan dat de knechten van God werden bijgeroepen. De Israëlieten moesten

komen wanneer ze het geluid hoorden van een ramshoorn of een zilveren trompet. De bazuinstem gaf Johannes opdracht om naar boven te klimmen. Het Griekse werkwoord *anabainoo* betekent “opgaan”. Via de geopende deur mocht de ziener de hemel binnentreden.

En ik zal u tonen wat hierna moet gebeuren. De spreker liet Johannes zien wat er in de hemel zal gebeuren ter voorbereiding van de verschijning van de Messias en de vestiging van Zijn rijk op aarde. Wat de schrijver van het laatste Bijbelboek zag waren dingen die “hierna”, op de dag des Heren, moeten plaatsvinden (Openbaring 1:18).

De hemelse raadsvergadering (4:2-4)

“Terstond kwam ik in [de] Geest; en zie, een troon stond in de hemel en er zat iemand op de troon; en die daarop zat, was van aanzien een jaspis- en sardiussteen gelijk; en rondom de troon was een regenboog, van aanzien een smaragd gelijk; en rondom de troon waren vierentwintig tronen, en op de tronen zaten vierentwintig oudsten, bekleed met witte kleren en op hun hoofden gouden kronen”

Vers 2

Terstond kwam ik in [de] Geest. Het woord geest is door de vertalers ten onrechte met een hoofdletter gespeld. Geest is in dit vers de tegenpool van vlees. Johannes klom niet lichamelijk, “in het vlees”, op naar de hemel, maar hij werd daarheen verplaatst “in geest”. In zijn visioen kreeg hij te zien wat er bij het aanbreken van de dag des Heren zal gaan gebeuren. (vergelijk Openbaring 1:10).

En zie, een troon stond in de hemel. De troon die Johannes zag is niet een symbool van het Godsbestuur dat er in alle perioden van de wereldgeschiedenis is geweest. De engel was immers bezig om hem te tonen “wat *hierna* moet gebeuren” (4:1). Het gaat om een bijzondere troon die er nu nog niet is maar die in de hemel wordt gezet wanneer het huidige tijdperk van de genade van God (Efeze 3:2) is afgesloten. De troon houdt verband met oordeel en gericht. Zo is het ook in het boek Daniël. Wanneer er “tronen worden opgesteld” dan zet “de vierschaar zich neder en worden de boeken geopend” (Daniël 7:9-10). Voor Johannes was het zien van de troon een reden tot vreugde. We zouden achter zijn bijzin een uitroepeten kunnen plaatsen: “En zie, een troon stond in de hemel!” Naar het verschijnen van die troon heeft het volk Israël eeuwenlang uitgezien. De psalmdichters hebben gebeden:

“Sta op, HERE, in uw toorn” (Psalm 7:7)

*“Sta op, HERE, laat de sterveling niet zegepralen,
Laat de volken voor uw aanschijn gericht worden” (Psalm 9:20-21)*

*“Sta op, HERE, o God, hef uw hand op,
Vergeet de ellendigen niet” (Psalm 10:12)*

*“Sta op, o God, richt de aarde,
Want Gij bezit alle volken” (Psalm 82:8)*

*“Verhef U, Richter der aarde,
Breng vergelding over de hovaardigen” (Psalm 94:2)*

In vele psalmen wordt aan God gevraagd: “Maak alstublieft een einde aan het kwaad. Verschaf recht aan alle stakkers die onrecht hebben geleden, en alle slachtoffers van mishandeling, uitbuiting en moord”. In het boek Openbaring klinkt dezelfde smeekbede:

“Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?” (6:10)

De gelovigen in Israël hebben de HERE eeuwenlang opgeroepen om “de doden te oordelen”, om “het loon te geven aan zijn slaven de profeten, de heiligen en allen die zijn naam vrezen”, en om “te verderven die de aarde verderven” (Openbaring 11:18). De komst van het oordeel boezemde de psalmdichters geen angst in, maar was juist een aanleiding tot grote vreugde:

*“Hij zal de volken richten in rechtmatigheid.
De hemel verheuge zich, de aarde juiche,
De zee bruisse en haar volheid,
Het veld en al wat daarop is, verblijde zich;
Dan zullen alle bomen des wouds jubelen
voor de Here, want Hij komt,
Want Hij komt om de aarde te richten;
Hij zal de wereld richten in gerechtigheid
en de volken in zijn trouw” (Psalm 96:10-13)*

*“Juicht de HERE, gij ganse aarde,
Breekt uit in gejubel en psalmzingt.
Psalmzingt de HERE met de citer,
Met de citer en met luide zang,
Met trompetten en met bazuingeschal;
Juicht voor de Koning, de HERE.
De zee bruisse en haar volheid,*

*De wereld en wie erin wonen;
Dat de stromen in de handen klappen,
De bergen tezamen jubelen
Voor het aangezicht des HEREN, want Hij komt
om de aarde te richten.
Hij zal de wereld richten in gerechtigheid
en de volken in rechtmatigheid” (Psalm 98:4-9)*

Uit het feit dat er in de hemel een troon is gezet, blijkt dat God gaat richten, d.w.z. gaat rechtzetten wat er op aarde en in de hemel is misgegaan. Hij is “Koning van de naties”. Alle naties zullen komen en zich voor Hem neerbuigen, wanneer Zijn gerechtigheden openbaar zijn geworden (15:3-4). Hij zal het onschuldig vergoten bloed vergelden (16:4-7; 18:20, 19:2) en zijn trouwe slaven belonen (11:18, 20:4). Het uur van zijn oordeel komt (14:7).

En er zat iemand op de troon. Hij die op de troon zit wordt verderop in dit hoofdstuk aangeduid als “Heer, God, de Almachtige, die was en die is en die komt” (4:8,11), Hem die alle dingen heeft geschapen (4:11). Het is niet de Mensenzoon, het Lam of de Messias, want in de volgende hoofdstukken wordt onderscheid gemaakt tussen het Lam en Hem die op de troon zit:

“En het [Lam] kwam en nam [het boek] uit de rechterhand van Hem die op de troon zat” (5:7)

“Valt op ons en verbergt ons voor [het] aangezicht van Hem die op de troon zit en voor de toorn van het Lam, want de grote dag van hun toorn is gekomen en wie kan bestaan?” (6:16-17)

“En zij [d.i. de grote menigte uit alle volken] riepen met luider stem de woorden: Het heil aan onze God die op de troon zit en aan het Lam!” (7:10)

De Persoon die Johannes op de troon ziet is God, de Vader.

Vers 3

En die daarop zat, was van aanzien een jaspis- en sardiussteen gelijk. De precieze aard van de edelstenen die Johannes vermeldt is moeilijk vast te stellen. De steen die *wij* jaspis noemen is geel, roodbruin of groen van kleur en tamelijk ondoorzichtig. Maar volgens het boek Openbaring is de jaspis juist “kristalhelder” (21:11). Het is een bouwstof van de muur van het nieuwe Jeruzalem, en van die stad wordt gezegd dat zij “aan zuiver glas gelijk” is (21:18).

Over de “sardius” zijn de meningen verdeeld. Volgens sommigen bedoelde Johannes het gesteente dat wij carneool of kornalijn noemen, volgens anderen een rode jaspis. Het was in ieder geval een rode edelsteen. Volgens de Bijbel is de voornaamste eigenschap van “kostbaar gesteente” of “edelgesteente” dat het licht doorlaat, en daarom “schittert” of “glanst” (21:11). In de profetie van Ezechiël wordt gesproken over “vlammende stenen” (Ezechiël 28:14,16). Wanneer Johannes opmerkt dat de Tronende “van aanzien een jaspis- en sardiussteen gelijk was”, betekent dit dat er wit en rood licht van Hem uitstraalde, zoals edelstenen bij daglicht schitteren.

Uit de aanblik van iemand blijkt wat er in die persoon omgaat. De kristalheldere jaspis beeldt uit wat Johannes schreef in zijn eerste brief:

“dat God licht is en dat in Hem in het geheel geen duisternis is” (1 Johannes 1:5)

Wanneer er gerichten losbarsten en de schepping aan de vernietiging lijkt te worden prijsgegeven, is het belangrijk om de jaspis in gedachten te houden. De Schepper heeft ook wanneer Hij oordeelt geen duistere bedoelingen. Het einddoel van Zijn optreden is altijd positief. Hij is er niet op uit om Zijn schepping te vernietigen maar om deze te volmaken.

De rode sardius beeldt uit dat Gods toorn na vele eeuwen van lankmoedigheid is ontbrand en dat Hij zal “verderven wie de aarde verderven” (11:18). In de Griekse taal waarin het boek Openbaring werd geschreven is er een rechtstreeks verband tussen de kleur rood en vuur. Het woord *purros* is afgeleid van het woord *pur* (“vuur”) en kan zowel “rood” als “vurig” betekenen. In Openbaring 6:4 en 12:3 kan het op beide manieren worden weergegeven. De vuurrode sardius brengt een woord van Mozes in herinnering:

“...de HERE, uw God, is een verterend vuur, een naijverig God” (Deuteronomium 4:24, vgl. Hebrreeën 12:29)

De toorn van God over het kwaad wordt in de Bijbel dikwijls met een vuur vergeleken (zie b.v. Exodus 22:24, 32:10-12; 2 Koningen 22:13 en 17; Psalm 78:21-22, 89:47; Ezechiël 21:31, 22:21 en 31, 36:5). Wanneer de HERE als Rechter verschijnt, dan “verteert er vuur vóór zijn aangezicht” (Psalm 50:2-6).

Volgens Joodse uitleggers en volgens de oude Statenvertaling was de sardius de *eerste* en de jaspis de *laatste* steen in de borstlap van de hogepriester (Exodus 28:17-20, 39:10-13). Gods oordelen zijn een doorbrekend licht

(Hosea 6:5). Het vuur van zijn toorn leidt uiteindelijk tot een schepping die volmaakt aan haar doel beantwoordt.

En rondom de troon was een regenboog, van aanzien een smaragd gelijk. De regenboog is een teken van Gods trouw aan alle levende wezens op de aarde. In het boek Genesis staat geschreven:

“En God zeide tot Noach en tot zijn zonen met hem: Zie, Ik richt mijn verbond op met u en met uw nageslacht, en met alle levende wezens die bij u zijn: het gevogelte, het vee en het wild gedierte der aarde bij u, allen, die uit de ark gegaan zijn, alle gedierte der aarde. Ik dan richt mijn verbond met u op, dat voortaan niets dat leeft, meer door de wateren van de zondvloed zal worden uitgeroeid, en dat er geen zondvloed meer wezen zal, om de aarde te verdueren. En God zeide: Dit is het teken van het verbond, dat Ik geef tussen Mij en u en alle levende wezens, die bij u zijn, voor alle volgende geslachten: mijn boog stel Ik in de wolken, opdat die tot een teken zij van het verbond tussen Mij en de aarde. Wanneer Ik dan wolken over de aarde breng en de boog in de wolken verschijnt, zal Ik mijn verbond gedenken, dat tussen Mij en u en alle levende wezens van alle vlees bestaat, zodat de wateren niet weer tot een vloed zullen worden om al wat leeft te verdueren. Als de boog in de wolken is, dan zal Ik hem zien, zodat Ik mijn eeuwig verbond gedenk tussen God en alle levende wezens van alle vlees, dat op de aarde is. En God zeide tot Noach: Dit is het teken van het verbond, dat Ik heb opgericht tussen Mij en al wat op de aarde leeft. (Genesis 9:8-17)

De smaragd is een edelsteen met een groene kleur. Een groene regenboog is in de aardse werkelijkheid onmogelijk, want een regenboog is per definitie veelkleurig. Maar de betekenis van het symbool is duidelijk. Groen is de complementaire kleur van rood. In het oordeel vergeet God de trouw aan zijn schepping niet. In de toorn gedenkt Hij het ontfermen (Habakuk 3:3).

Vers 4

En rondom de troon waren vierentwintig tronen. Uit het feit dat DE troon in Johannes' visioen is omgeven door vierentwintig andere tronen blijkt dat God een stukje van zijn heerschappij en zijn recht om te oordelen heeft gedelegeerd aan anderen. Zo had ook Mozes op aanraden van zijn schoonvader Jethro een deel van de rechterlijke macht binnen het volk Israël aan lagere rechters overgedragen (Exodus 18:13-26). De wezens die op de vierentwintig tronen zetelen zijn schepselen want de Ene heeft volgens hun eigen woorden “alle dingen geschapen” (4:11). Het zijn schepselen die door de Schepper met een hoge vorm van gezag zijn bekleed.

En op de tronen zaten vierentwintig oudsten. Binnen de Hebreeuwse Schriften is er op één plaats sprake van de oudsten van de HERE. In de profetie van Jesaja wordt in verband met de komende oordeelsdag gezegd:

*“En te dien dage zal het geschieden, dat de HERE bezoeking zal brengen over het heer der hoogte in den hoge en over de koningen der aarde op de aardbodem. En zij zullen bijeengebracht worden, zoals men gevangenen bijeenbrengt in een kuil, en zij zullen opgesloten worden in een kerker, en na vele dagen zullen zij bezocht worden. Dan zal de blanke maan schaamrood worden, en de gloeiende zon zal zich schamen, want de HERE der heerscharen zal Koning zijn op de berg Sion en in Jeruzalem, en er zal heerlijkheid zijn **ten aanschouwen van zijn oudsten**”* (Jesaja 24:21-23)

De profeet Jesaja en de ziener Johannes spraken over dezelfde tijd. Johannes beschrijft hoe er “bezoeking zal worden gebracht over het heer der hoogte in den hoge”. Satan en zijn engelen zullen uit de hemel worden geworpen (12:7-12). Vervolgens wordt de satan gebonden en in de afgrond opgesloten (20:1-3). Johannes heeft ook gezien hoe de koningen der aarde door God zullen worden geoordeeld. Het beest en de valse profeet zullen in de poel van vuur worden geworpen en de met hen verbonden koningen en hun legers zullen worden gedood (19:17-21). Ook heeft Johannes mogen zien hoe “het heer der hoogte in den hoge” en de koningen der aarde “na vele dagen” door God opnieuw zullen worden bezocht. De satan zal voor korte tijd uit zijn gevangenis worden losgelaten om de volken opnieuw te misleiden. Uiteindelijk zal de boze in de poel des vuurs terechtkomen en de laatste opstandelingen uit de volken zullen worden gedood (20:3,7,10,11-13). Johannes vermeldt – net als Jesaja – dat in die tijd “de zon zwart zal worden als een haren zak en de maan zal worden als bloed” (6:12). En hij vermeldt herhaaldelijk dat de HERE zijn koningschap zal opnemen (11:15-18. 19:6-10, 20:4-6).

Op de oordeelsdag, wanneer Gods koninklijke heerschappij op aarde zichtbaar wordt, zal er “heerlijkheid zijn ten aanschouwen van zijn oudsten”. Jesaja spreekt over Gods oudsten – niet de oudsten van de gemeente of de oudsten van het volk Israël, maar de oudsten *van de Schepper*. Het gaat om de eerste wezens die de HERE in het aanzijn heeft geroepen, wezens die er al waren voordat de rest van het heelal op Zijn bevel verscheen. In het boek Job worden die wezens ook genoemd. De Eeuwige heeft tegen Job gezegd:

*“Waar waart gij, toen Ik de aarde grondvestte?
Vertel het, indien gij inzicht hebt!
Wie heeft haar afmetingen bepaald? Gij weet het immers!
Of wie heeft over haar het meetsnoer gespannen?
Waarop zijn haar pijlers neergelaten,*

*of wie heeft haar hoeksteen gelegd,
terwijl de **morgensterren** tezamen juichten,
en al de **zonen Gods** jubelden?” (Job 38:4-7)*

Vóórdat God de aarde en de mens schiep bestonden er al bepaalde schepselen: Zijn “oudsten”. Die juichten en jubelden toen ze zagen hoe de schepping tot stand kwam. Ze worden in het boek Job “morgensterren” en “zonen Gods” genoemd. De aanduiding “morgensterren” kan wijzen op koninklijke heerschappij (zie Openbaring 2:28). Blijkbaar schitterden zij al voordat de zon verscheen. De eretitel “zonen Gods” geeft aan dat ze rechtstreeks uit Gods hand zijn voortgekomen. Om diezelfde reden wordt Adam in de Bijbel “de zoon van God” genoemd (Lukas 3:38) en de Messias, die door de Geest van God en niet door een man is verwekt, is Gods eniggeboren, unieke Zoon (Lukas 1:35, Johannes 1:18, 3:16; 1 Johannes 4:9).

De oudsten van de schepping, de “morgensterren” of “zonen Gods”, zullen opnieuw juichen wanneer God zijn grote kracht opneemt en zijn koningschap over de wereld aanvaardt (11:16). Vanaf dat moment zal de verlossing die God heeft bewerkt in toenemende mate zichtbaar worden.

Bekleed met witte kleren. “Blinkend, rein, fijn linnen” (19:8) of “wit, rein, fijn linnen” (19:14) staat volgens de uitleg die Johannes geeft model voor de “gerechtigheden”, d.w.z. de rechtvaardige daden, van de personen die ermee zijn bekleed (19:8). De oudsten hebben de opzienerstaak die de Eeuwige hun had toevertrouwd nauwgezet uitgeoefend.

En op hun hoofden gouden kronen. Voor het woord “kroon” wordt hier het Griekse woord *stephanos* gebruikt, d.w.z. een lauwerkrans of erekrans. In Johannes’ visioen werpen de oudsten hun “kronen” neer voor de troon en zeggen:

“U bent waard, onze Heer en God, te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door uw wil bestonden zij en zijn zij geschapen” (4:11)

Uit dit gebaar blijkt, dat de kronen op de hoofden van de oudsten “heerlijkheid, eer en kracht” uitbeelden. Het resultaat van trouwe arbeid wordt in de Bijbel met een kroon vergeleken. De apostel Paulus noemde de mensen die door zijn evangelieprediking volgelingen van Christus waren geworden “mijn blijdschap en kroon” (Filippenzen 4:1), “onze hoop of blijdschap of kroon van de roem” (1 Thessalonicenzen 2:19), “onze heerlijkheid en blijdschap” (1 Thessalonicenzen 2:20). De vierentwintig oudsten zijn door God met gezag bekleed, en hebben dat gezag op de goede

manier uitgeoefend – in overeenstemming met de bedoelingen van de Schepper. Daarom schittert er op hun hoofd een gouden kroon. Omdat ze God kennen en Hem oprecht dienen, schrijven ze het resultaat van hun arbeid toe aan *Hem*. Ze geven *Hem* alle eer aangezien *Hij* alles door hen tot stand heeft gebracht. De apostel Paulus deed precies hetzelfde (1 Korinthe 15:10).

Vóór en om de troon (4:5-8)

“En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit; en zeven vurige fakkels brandden vóór de troon; dit zijn de zeven Geesten van God. En vóór de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. En in [het] midden van de troon en rondom de troon vier levende wezens, vol ogen van voren en van achteren. En het eerste levende wezen was een leeuw gelijk, en het tweede levende wezen een kalf gelijk, en het derde levende wezen had het gezicht als <van> een mens, en het vierde levende wezen was een vliegende arend gelijk. En de vier levende wezens hadden elk afzonderlijk zes vleugels, rondom en van binnen waren zij vol ogen en zij hebben geen rust, dag en nacht, en zeggen: Heilig, heilig, heilig, Heer, God de Almachtige, die was en die is en die komt”

Vers 5

En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit. Bliksemstralen, stemmen en donderslagen zijn voorboden van een naderende storm. Het is boeiend om te zien hoe dit beeld in het boek Openbaring wordt gebruikt. In Johannes' visioenen wordt de storm steeds heviger - tot ze haar doel heeft bereikt.

“En van de troon gingen bliksemstralen, stemmen en donderslagen uit” (4:5)

*“En er kwamen donderslagen, stemmen, bliksemstralen **en een aardbeving**” (8:5)*

*“En er kwamen bliksemstralen, stemmen, donderslagen, **aardbeving en grote hagel**” (11:19)*

*“En er kwamen bliksemstralen en stemmen en donderslagen, en er kwam **een grote aardbeving**, zoals er niet geweest is sinds er een mens op de aarde is geweest: zo'n aardbeving, zo groot! En de grote stad werd tot drie delen en de steden van de naties vielen. En het grote Babylon werd voor God in herinnering gebracht om haar de drinkbeker van de wijn van de grimmigheid van zijn toorn te geven. En elk eiland vluchtte en bergen werden niet gevonden. En **een grote hagel**, [elke steen] ongeveer een talent zwaar, viel*

uit de hemel op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag daarvan is zeer groot” (16:18-21)

De storm die in Johannes' visioen steeds dichterbij komt en uiteindelijk in volle hevigheid losbarst, is de storm van “de grimmigheid van Gods toorn”. Plagen zullen de aarde treffen. De aanblik van de planeet zal daarbij totaal gewijzigd worden. De hemelse Rechter gaat in samenspraak met Zijn oudsten vonnis vellen.

En zeven vurige fakkels brandden vóór de troon; dit zijn de zeven geesten van God. Deze geesten waren in het voorafgaande al genoemd (zie 1:4 en 3:3). Verderop worden zij “de zeven horens en zeven ogen van het Lam” genoemd (5:6), en in latere visioenen worden ze aangeduid als “DE zeven engelen” (8:2,6). Het zijn boden van God die bepaalde opdrachten van de Messias met betrekking tot de aarde op krachtige wijze uitvoeren en Hem over het wereldgebeuren informeren. Daartoe worden ze “uitgezonden over de hele aarde” (5:6). Ze zullen een actieve rol spelen in de gerichten die de aarde gaan treffen (8:2,6,7,8,10,12; 9:1,13; 11:15; 16:1,2,3,4,8,10,12,17; 17:1).

Vers 6

En vóór de troon was als een glazen zee, kristal gelijk. Toen de HERE het Sinaï-verbond sloot met het volk Israël, klommen Mozes, Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël naar Hem omhoog.

“En zij zagen de God van Israël en het was alsof onder zijn voeten een plaveisel lag van lazuur, als de hemel zelf in klaarheid” (Exodus 24:9)

Over zo'n volkomen doorzichtige “vloer” wordt ook gesproken in de visioenen van de profeet Ezechiël. Johannes keek van bovenaf, vanuit de hemel, tegen deze “vloer” aan en noemde hem daarom een “glazen zee, kristal gelijk”. Maar Ezechiël keek er van onder tegen aan, vanuit aards perspectief, en hij beschrijft het als iets

“wat geleek op een uitspansel, als ontzagwekkend ijskristal” (Ezechiël 1:22)

Wanneer Hij die op de troon zit, omlaag kijkt dan is er niets dat zijn blik belemmert. Alles wat er in de schepping of op aarde voorvalt, is voor Hem te zien.

“Geen schepsel is voor Hem verborgen, want alle dingen liggen open en ontbloomt voor de ogen van Hem, voor wie wij rekenschap hebben af te leggen” (Hebreeën 4:13)

En in het midden van de troon en rond de troon vier levende wezens, vol ogen van voren en van achteren. De uitdrukking “in het midden van de troon en rond de troon” is vreemd. Zó vreemd dat uitleggers menen dat er sprake is van een fout in de Griekse tekst. Maar in werkelijkheid drukte Johannes zich juist erg nauwkeurig uit. Over “de troon en de vier levende wezens” was al gesproken in de profetie van Ezechiël:

“En ik zag en zie, een stormwind kwam uit het noorden, een zware wolk met flikkerend vuur en omgeven door een glans; daarbinnen, midden in het vuur, was wat er uitzag als blinkend metaal. En in het midden daarvan was wat geleek op vier wezens” (Ezechiël 1:4-5, zie ook het vervolg)

Toen deze verschijning zich later opnieuw voordeed (Ezechiël 8:4,10:15,10:20) begreep de profeet dat de levende wezens “cherubim” waren (Ezechiël 10:20). Het is opmerkelijk dat van deze wezens wordt gezegd dat ze zich *onder* de troon van God bevinden (2 Koningen 19:15). De Eeuwige sprak tot Ezechiël “van boven hun hoofden”, dáár bevond zich de troon waarop Hij was gezeten (Ezechiël 1:25-28, 10:1, 10:19). Wanneer we beseffen dat de cherubim zich *onder* de troon bevinden, wordt de merkwaardige uitdrukking van Johannes begrijpelijk. De wezens dragen de troon en bevinden er zich daarom “midden onder”. Maar ze bewegen zich in een cirkel met een grotere diameter dan de basis van de troon, daarom zijn ze ook “rondom de troon”. In het Nabije Oosten hadden tronen niet de vorm van een stoel, maar van een rustbank. De zoon van een koning kon samen met zijn vader op diens troon zitten (3:21). Indien de troon die Johannes zag een halfcirkelvormige “sofa” was, dan konden hovelingen zowel “in het midden van de troon” staan (d.w.z. vóór de koning, op korte afstand) als “rondom de troon” (d.w.z. vóór, naast en achter de koning, op wat grotere afstand).

Het Griekse woord *zoa* betekent “levenden”. Wij kennen dit woord van uitdrukkingen als “zoölogie” (de wetenschap aangaande het dierlijk leven) en “zoötechniek” (de kennis en vaardigheid die nodig zijn om dieren te houden en te fokken). Het woord “wezens”, dat Ezechiël voor de cherubim gebruikt, komt in de Hebreeuwse Bijbel dikwijls voor als aanduiding van dieren (zie b.v. Ezechiël 14:15 en 21, 29:5, 31:6 en 13). In Griekse Schriften waar dezelfde uitdrukking voorkomt, gaat het ook om dieren. Zo lezen we:

*“Van de **dieren**, waarvan het bloed als zondoffer door de hogepriester in het heiligdom werd gebracht [d.w.z. een stier en een bok] werd het lichaam buiten de legerplaats verbrand”* (Hebreeën 13:11, vgl. Leviticus 6:30, 16:14-15, 16:27)

Mannen die hun lusten de vrije loop geven, gedragen zich als “redeloze wezens”, d.w.z. als *dieren* die geen verstand hebben en alleen maar geschikt zijn om “gevangen en verdeld te worden” (2 Petrus 2:12, Judas:10).

Het lichaam van de mens komt in vele opzichten overeen met dat van de zoogdieren. De mens kan daarom worden aangeduid als een *zoön* of “levend wezen”. Eén van de verschijningsvormen van de cherubim is de menselijke gedaante (Ezechiël 1:10, Openbaring 4:7).

Zowel in de profetie van Ezechiël als in het boek Openbaring wordt gezegd dat de cherubim “rondom en van binnen” of “van voren en van achteren” vol ogen zijn (Ezechiël 1:18, 10:12, Openbaring 4:6,8). We kunnen daaruit afleiden dat ze voortdurend op God en zijn bevelen letten en ook de schepping aandachtig gadeslaan.

Vers 7

En het eerste levende wezen was een leeuw gelijk, en het tweede levende wezen een kalf gelijk, en het derde levende wezen had het gezicht als <van> een mens, en het vierde levende wezen was een vliegende arend gelijk.

Uit wat de Schrift over de cherubim vertelt blijkt dat hun verschijningsvormen symbolische betekenis hebben. De cherubim vormen geen onbekende “diersoort” wiens kenmerken aan de hand van de Bijbel kunnen worden vastgesteld, maar ze verschijnen in uiteenlopende gestalten die samenhangen met de boodschap van het visioen in kwestie.

Net zo min als Christus in letterlijke zin een lam of een lammetje is (Openbaring 5:6) – Hij is immers een méns (1 Timotheüs 2:5-6) – net zo min zijn de cherubim gedochten die door een fusie van verschillende diersoorten zijn ontstaan. Het zijn symbolische vertegenwoordigers van de levende wezens op aarde – van “alle levende zielen van alle vlees”, waarbij de mens is inbegrepen (vgl. Genesis 9:15). Omdat de cherubim er niet werkelijk zo uitzien als ze in visioenen worden beschreven, kunnen ze bij verschillende gelegenheden op uiteenlopende manieren verschijnen. Ze hebben soms twee vleugels (Exodus 25:20, 37:9; 1 Koningen 6:24 en 27), maar ook wel eens vier (Ezechiël 1:6 en 11) of zes (Openbaring 4:8). Ze hebben soms vier gezichten (Ezechiël 1:6), maar ook wel eens twee (Ezechiël 41:18-19). In het ene visioen heeft elke cherub vier verschillende gelaatstrekken (Ezechiël 1:10), maar in een ander visioen vertoont hun gelaat de kenmerken van één enkel schepsel (Openbaring 4:7).

Zowel in de profetie van Ezechiël als in de Openbaring bezitten de cherubs kenmerken van een mens, een leeuw, een rund en een vogel. Van de vogel in kwestie wordt gezegd dat hij een kale kop heeft (Micha 1:16), en zich in grote aantallen bij een stuk aas verzamelt (Mattheüs 24:28). Daaruit blijkt dat we eerder aan een lammergier dan aan een arend moeten denken.

Waarschijnlijk vertonen de cherubs de karaktertrekken van deze diersoorten omdat ze verwijzen naar het verbond dat de Here met alle aardbewoners heeft gesloten. In het boek Genesis wordt verteld, dat de Here na de zondvloed zijn verbond heeft opgericht met “alle levende wezens van alle vlees” (Genesis 9:15). Zulke levende wezens worden in de Bijbel in vier categorieën ingedeeld: (1) Noach en zijn nageslacht, (2) het gevogelte, (3) het vee en (4) het wild gedierte der aarde (Genesis 9:9-10). Soms worden ze ook in twee groepen samengevat: de mensheid en “alle gedierte der aarde” (Genesis 9:10).

In de visioenen van Ezechiël en Johannes worden de aardse partners van het Noachidisch verbond door één soort uit elke categorie vertegenwoordigd: de mens, de arend (of lammergier), het rund en de leeuw (Ezechiël 1:10, Openbaring 4:7). De leeuw is de koning van de wilde dieren, de os het grootste kuddedier, de arend of lammergier de machtigste vogel van het Midden-Oosten en de mens de koning van de hele schepping (vgl. Genesis 9:2).

Als teken van het verbond met Noach heeft de Here “zijn boog” in de wolken gesteld (Genesis 9:12-17). De wateren zullen nooit meer tot een vloed worden om al wat leeft te verderven. In de visioenen van Ezechiël en Johannes verschijnt Gods boog opnieuw (Ezechiël 1:28, Openbaring 4:3). Daaruit blijkt, dat de Here zijn schepping trouw blijft, ook wanneer de aarde door vreselijke gerichten wordt getroffen. Niet de vernietiging van al wat leeft is Zijn einddoel, maar bevrijding van de schepping van de vloek die door Adams zonde over haar is gebracht (vgl. Romeinen 8:18-21, Openbaring 21:4 en 22:3).

In de Bijbel ontmoeten we cherubs voor het eerst in het boek Genesis. Toen Adam en Eva gezondigd hadden, verdreef de Here de mens

“en Hij stelde ten oosten van de hof van Eden de cherubs met een flikkerend zwaard, dat zich heen en weer wendde, om de weg tot de boom des levens te bewaken” (Genesis 3:24).

In het Hebreeuws staat hier feitelijk: om de weg tot de boom des levens te *bewaren*. Zorg voor het door God geschapene is ook in Genesis 3:24 het motief voor het optreden van de cherubs. De weg tot de levensboom moet worden bewaakt om deze te bewaren. In de toekomst zal hij weer worden

ontsloten (Openbaring 2:7, 22:2 en 14). In het volgende hoofdstuk blijkt dat de Here ten oosten van de hof op bijzondere wijze aanwezig was. Kaïn en Abel brachten Hem er hun offers en Kaïn ging na zijn misdaad “weg van het aangezicht des Heren” om zich in het land Nod te vestigen (Genesis 4:1-16). Cherubim maakten deel uit van het verzoendeksel van de ark, waar de Here met Mozes wilde samenkomen om over Zijn onderwijzing voor Israël te spreken (Exodus 15:17-22, Numeri 7:89). Aangezien de heerlijkheid des Heren boven het verzoendeksel, in het heilige der heiligen, aanwezig was, waren de cherubim ook afgebeeld op de tentkleden van de tabernakel (Exodus 26:1) en op het voorhangsel (Exodus 26:31). Koning Hizkia richtte zijn smeekbede tot “de Here die op de cherubs troont” (2 Koningen 19:15). In het heilige der heiligen van de tempel van Salomo bevonden zich twee cherubs van houtsnijwerk (1 Koningen 6:23-28). Ook daar waren er cherubs afgebeeld op het voorhangsel, in de vorm van ingeweven figuren (2 Kronieken 3:14). Bovendien prijkten er cherubs op de onderstellen van de koperen “zee”, het grote wasvat in de voorhof (1 Koningen 7:29 en 36). In het heilige en heilige der heiligen van de nieuwe tempel die Ezechiël heeft mogen aanschouwen, zullen er cherubim op de wanden te zien zijn (Ezechiël 41:18-21). Van die tempel heeft de Here gezegd:

“Dit is de plaats van Mijn troon en de plaats Mijner voetzolen, waar Ik wonen zal onder de Israëlieten tot in eeuwigheid”. (Ezechiël 43:7)

Uit een vergelijking van Ezechiël 43:7 met Openbaring 21:22 blijkt, dat hiermee bedoeld wordt: “onafgebroken, gedurende de hele toekomstige eeuw”. In de daaropvolgende eeuw van de “nieuwe hemel en de nieuwe aarde” is er immers geen tempel meer (Openbaring 21:22).

Op reliëfs (zoals boven de zij-ingang van de Servaaskerk in Maastricht) zijn de cherubim afgebeeld als symbolen van de vier evangelisten. Volgens commentatoren zouden ze model staan voor perioden uit de heilsgeschiedenis, terwijl anderen hen vereenzelvigen met de vaandels van de vier stammen (Juda, Efraïm, Ruben en Dan) die aan het hoofd van de kinderen Israëls gingen wanneer ze tijdens de woestijnreis moesten opbreken (Numeri 2). Voor zulke interpretaties ontbreekt echter Bijbels bewijs, terwijl de opvatting dat de cherubs de vogels, de landdieren en de mensheid vertegenwoordigen aansluit bij de Schrift. Zo opgevat zijn de cherubim een beeld van Gods trouw ten opzichte van de door Hem geschapen “levende zielen”. Het fundament van de hemelse troon is: zorg voor het geschapene (vgl. 2 Koningen 19:15 en Ezechiël 10:19). God “laat niet varen de werken van Zijn handen”.

Vers 8

En de vier levende wezens hadden elk afzonderlijk zes vleugels, rondom en van binnen waren zij vol ogen en zij hebben geen rust, dag en nacht, en zeggen: Heilig, heilig, heilig, Heer God, de Almachtige, die was en die is en die komt. De “zes vleugels” van de cherubim hebben mogelijk dezelfde functies als de vleugels van de serafs in het roepingsvisioen van Jesaja:

“Met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij” (Jesaja 6:2)

Omdat God zijn schepping niet in de steek laat maar daaraan voortdurend werkt (Johannes 5:17), geven de cherubs Hem onafgebroken eer. Hun ogen slaan Zijn handelen voortdurend gade. Uit het feit dat zij de lof van de Schepper “rusteloos” bezingen, “dag en nacht”, blijkt dat cherubs geen “dieren” van vlees en bloed zijn, maar onvergankelijke en onsterfelijke schepselen. Juist daarom kunnen ze in Gods nabijheid verkeren. Vlees en bloed kunnen dat niet (1 Korinthe 15:49-50).

Het driemaal herhaalde “heilig” wijst op het feit dat niemand met God is te vergelijken (zie b.v. Jesaja 40:18, 46:5) en dat Hij volmaakt zondeloos is, dus Zijn doel nimmer mist. Uit het woord “Almachtige” (Grieks: *Pantokrator*) blijkt dat Hij de werken van Zijn handen in geen enkel opzicht laat varen. Hij maakt af waaraan Hij is begonnen en geeft Zijn arbeid nooit onverrichter zake op. Hij “komt” beslist en zal de hele schepping vullen met Zijn heerlijkheid. Hij wordt alles in allen (1 Korinthe 15:28). Over deze Godsnaam was in Openbaring 1:8 al gesproken. Omdat de Schepper de persoon is die “alles vasthoudt” (wat het Griekse woord *Pantokrator* letterlijk betekent, de “Albeheerser”), loopt niets Hem uit de hand. Hij zal eerst het volk Israël volmaken (1:7, 19:7-8) en dat vervolgens met de hele schepping doen (4:8, 5:13). Die vaste overtuiging spreekt uit de lofzang van de vier levende wezens.

Uit een vergelijking van het lied van de cherubim (Openbaring 4:8) met de zang van de serafs (Jesaja 6:3) blijkt dat het Griekse *Ho Theos Ho Pantokrator* (“God, de Almachtige”) een equivalent is van het Hebreeuwse *El Shaddai*: “Heer der heerscharen” of “Heer van de legermachten”. Op grond van deze vergelijking moet onder het “komen” van de Almachtige worden verstaan dat “de ganse aarde vol zal worden van Zijn heerlijkheid”.

In het eerste hoofdstuk van de Openbaring was God aangeduid als “Hem die **is** en die was en die komt” (1:4,8). Voor slaven van Christus die worden verdrukt (1:1,9) legt de schrijver nadruk op het feit dat God “is”. Dezelfde

God die tot de vaders sprak toen hij hen uit Egypte leidde en die er in de toekomst zal zijn, is er vandaag om zijn slaven te bemoedigen en te versterken.

In het loflied van de levende wezens valt nadruk op het feit dat God “was”. Zij prijzen Hem als de Schepper die alles heeft gemaakt en die Zijn handwerk voert naar de voleinding (= de volmaking, of de voltooiing), zodat uiteindelijk alles aan zijn doel gaat beantwoorden. De cherubs noemen Hem: “de Almachtige, die **was** en die is en die komt” (4:8).

Lof voor de Schepper (4:9-11)

“En wanneer de levende wezens heerlijkheid en eer en dankzegging zullen geven aan Hem die op de troon zit, die leeft tot in alle eeuwigheid, dan zullen de vierentwintig oudsten neervallen voor Hem die op de troon zit en Hem aanbidden die leeft tot in alle eeuwigheid, en hun kronen neerwerpen voor de troon en zeggen: U bent waard, onze Heer en God, te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door uw wil bestonden zij en zijn zij geschapen”.

Vers 9

En wanneer de levende wezens heerlijkheid en eer en dankzegging zullen geven aan Hem die op de troon zit. De overgang van de tegenwoordige tijd (“zeggen”, vs.8) naar de toekomstige tijd (“zullen geven”, vs.9) is op het eerste gezicht merkwaardig. De uitdrukking *hotan doosousin* wijst misschien op een voortdurende herhaling. In het Nederlands kunnen we dan schrijven: “En *telkens* wanneer de levende wezens heerlijkheid en eer en dankzegging zullen geven”. De “levende wezens” en de oudsten prijzen de Almachtige in beurtzang. Hun “partijen” wisselen elkaar in de hemelse liturgie voortdurend af.

De wezens geven God “heerlijkheid”, “eer” en “dankzegging” (Gr. *doxa*, *timee* en *eucharistia*). Dat de cherubim God “heerlijkheid” geven wil zeggen dat ze Zijn koninklijke majesteit en volmaaktheid bezingen. Ze geven Hem “eer” door Hem te erkennen als de Schepper, Onderhouder en Voltooier van alle dingen. Dankzij Hem is de schepping er, blijft ze bestaan en gaat ze aan haar doel beantwoorden. Ze “danken” Hem voor wie Hij is, voor wat Hij doet en nog zal gaan doen.

Die leeft tot in alle eeuwigheid. De aanduiding van God als “Hem die leeft tot in alle eeuwigheid” is ontleend aan de Hebreeuwse Schriften. Het lied van Mozes sluit naadloos aan bij de situatie die in het boek Openbaring wordt beschreven:

*“Voorwaar, Ik hef mijn hand ten hemel
en zeg: **Zowaar Ik in eeuwigheid leef;**
als Ik mijn bliksemend zwaard wet,
en mijn hand grijpt naar het gericht,
dan zal Ik wraak oefenen aan mijn tegenstanders,
en vergelding brengen over wie Mij haten.
Ik zal mijn pijlen dronken maken van bloed,
en mijn zwaard zal vlees verslinden:
het bloed der verslagenen en der gevangenen,
de harige hoofden der vijanden.
Jubelt, gij natiën, om zijn volk,
want Hij wreekt het bloed van zijn knechten,
Hij oefent wraak aan zijn tegenstanders
en verzoent zijn land, zijn volk” (Deuteronomium 32:40-43)*

Dat God het bloed van zijn knechten gaat wreken, wordt vermeld in Openbaring 6:10-11, 16:4-7 en 19:2. Dat Hij wraak zal oefenen aan zijn tegenstanders, staat in Openbaring 19:11-21. En dat Hij zijn land en volk zal verzoenen blijkt in Openbaring 5:9-10, 7:1-17, 14:1-5, 19:6-10 en 20:4-6. In het Grieks van Openbaring 4:9 staat letterlijk dat God leeft “tot in de eeuwen der eeuwen” (*eis tous aionas toon aionoon*). Zijn gerichten zullen erop uitlopen dat zijn koninkrijk op zichtbare wijze op aarde wordt gevestigd. Dan zal de toekomstige eeuw aanbreken, de eeuw van het vredrijk (Openbaring 20), die – na minstens duizend jaar - wordt gevolgd door het tijdperk van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde (Openbaring 21-22). Op de tegenwoordige “boze eeuw” zullen nog twee tijdperken volgen, waarin Gods bedoelingen met Zijn schepping gestalte zullen krijgen. Dat zijn de tijdperken waarnaar alle Bijbelheiligen hebben uitgezien: de “eeuwen der eeuwen”.

Koning Nebukadnezar duidde God aan als “**de eeuwig Levende**, wiens heerschappij een eeuwige heerschappij is en zijn koningschap van geslacht tot geslacht” (Daniël 4:34). Darius de Meder erkende Hem als “de levende God, **die blijft in eeuwigheid**; zijn koningschap is onverderfelijk en zijn heerschappij duurt tot het einde; Hij bevrijdt en redt” (Daniël 6:27-28). Daniël noemde God “**Hem die eeuwig leeft**” (Daniël 12:7). Terecht wordt Hij “de Eeuwige” genoemd, en Hij is “de Levende”, in tegenstelling tot de afgoden (vgl. Openbaring 10:6). Hij is heer van de geschiedenis. Het wereldgebeuren is niet zin- of doelloos, maar loopt uit op een volmaakte schepping.

Vers 10

Dan zullen de vierentwintig oudsten neervallen voor Hem die op de troon zit en Hem aanbidden die leeft tot in alle eeuwigheid. Hoewel de

vierentwintig oudsten hooggeplaatste schepselen zijn, bekleed met koninklijk gezag - zij verkeren immers in Gods nabijheid, dragen witte kleren en hebben kronen op hun hoofd (4:4) – “vallen zij neer” voor Hem die op de troon zit. Een uiting van eerbied voor de Ene die de ware Koning is. In het boek Openbaring lezen we regelmatig over zulk neervallen. De ziener Johannes viel als dood aan de voeten van de Mensenzoon (1:17). De vier levende wezens en de vierentwintig oudsten vallen neer voor het Lam wanneer dit de verzegelde boekrol uit de rechterhand van God heeft aanvaard (5:8,14). De engelen “vallen op hun gezicht neer vóór de troon” wanneer de grote menigte uit de volken in de hemel is verschenen (7:11). De oudsten “vallen op hun gezichten en aanbidden God” wanneer Hij zijn grote kracht heeft aangenomen en zijn koningschap heeft aanvaard (11:16). Zij vallen opnieuw neer wanneer het grote Babylon door God geoordeeld is (19:4). Uit ontzag voor de openbaringsengel wilde Johannes voor zijn voeten neervallen en hem eer bewijzen, maar de engel wees dit eerbetoon af (19:10, 22:8).

De etiquette aan het Perzische hof was een aardse kopie van dit hemels gebruik. Hovelingen vielen voor de Perzische koning neer en bogen zó diep dat hun voorhoofden de vloer raakten. De gangbare manier om de vorst aan te spreken was: “O koning, leef in eeuwigheid”. Die heilwens was een holle frase, maar God die op de hemelse troon zit leeft werkelijk tot in de eeuwen der eeuwen.

Het is niet juist om het Griekse werkwoord in Openbaring 4:10 met “aanbidden” te vertalen. Door deze vertaling wordt de indruk gewekt dat het een vorm van verering betreft die alleen God toekomt. Maar het werkwoord *proskuneoo* wordt in het Nieuwe Testament gebruikt voor de eer die een onderdaan zijn koning, of een werknemer zijn baas mag bewijzen. Wanneer de leden van de “synagoge van de satan” komen en zich voor de voeten van de gelovigen uit Filadelfia neerbuigen (Openbaring 3:9, Gr. *proskuneoo*), dan bewijzen zij die mensen eer, maar geen goddelijke eer. Johannes wilde de engel die met hem sprak geen goddelijke eer bewijzen, hij was immers een vrome Jood. Maar hij was zó onder de indruk van wat de engel hem had getoond dat hij zich voor zijn metgezel wilde neerbuigen (22:8). Het woord *proskuneoo* kan op alle plaatsen waar het voorkomt, worden weergegeven als “eer bewijzen”. Uit het tekstverband moet blijken of het daarbij gaat om goddelijke of om menselijke eer (zie 3:9, 5:14, 7:11, 11:1, 11:16, 14:7, 15:4, 19:4, 19:10, 22:8, 22:9). Het is verwarrend om hetzelfde Griekse woord op de ene plaats weer te geven als “neerbuigen” en op andere plaatsen als “aanbidden”.

En hun kronen neerwerpen voor de troon. Het neerwerpen van de “kransen” van de oudsten voor de troon heeft mogelijk dezelfde betekenis als

het eerder genoemde “neervallen” en “aanbidden”, namelijk: eer bewijzen. Maar het heeft vermoedelijk nog een diepere betekenis. De Ene staat op het punt om “zijn grote kracht aan te nemen en zijn koningschap te aanvaarden” (11:17). Hij zal op zichtbare wijze over de aarde gaan regeren, in de persoon van zijn Beeld, de verheerlijkte Mensenzoon, de Messias van Israël (vgl. 20:4,6). De toekomstige *oukoumenee*, d.w.z. de mensenwereld in de toekomstige eeuw, zal niet aan engelen zijn onderworpen maar aan de Mensenzoon (Hebreeën 2:5-8). De huidige wereld is aan engelen onderworpen. Sommige van die engelen staan vijandig tegenover God, anderen (zoals de aartsengel Michaël) zijn Hem trouw (vgl. Daniël 10:13,20,21). Het neerwerpen van de kronen beeldt uit dat de vierentwintig oudsten van harte instemmen met Gods voornemen om in de persoon van de Messias over de aarde te gaan regeren. Ze gedragen zich anders dan de satan en zijn engelen die zich tegen de bedoelingen van de Schepper verzetten (vgl. 12:7-12).

Vers 11

En zeggen: U bent waard, onze Heer en God, te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door uw wil bestonden zij en zijn zij geschapen. De “levende wezens” hadden God “heerlijkheid en eer en dankzegging” gegeven (4:9). Nu spreken de oudsten uit dat Hij waard is om te *ontvangen* “de heerlijkheid en de eer en de kracht”. Die kracht oefent Hij op dit moment nog niet uit, want bij een latere gelegenheid danken de oudsten Hem omdat Hij zijn grote kracht *heeft aangenomen* en zijn koningschap *heeft aanvaard* (11:17).

Dat God alle dingen geschapen *heeft*, en dat zij door Zijn wil *bestonden* en geschapen *zijn*, is niet wat er in het Grieks staat. De oorspronkelijke tekst gebruikt niet de verleden tijd, maar één maal de tegenwoordige tijd en twee maal de aoristus. In feite zingen de oudsten: “U *schept* alle dingen, en door uw wil *bestaan* zij en *worden* zij geschapen”. In de meeste Bijbelvertalingen wordt de indruk gewekt dat de schepping van de wereld in een grijs verleden heeft plaatsgevonden, en dat God sindsdien de schepping alleen nog maar in stand houdt. Maar volgens de oudsten is God nog steeds aan het scheppen. Zijn schepping is nog niet *af*.

Er komen nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, Jeruzalem zal tot jubel worden en het Joodse volk tot blijdschap, dankzij het scheppend handelen van God (Jesaja 65:17-18). Israël, dat zo lang van God afkerig is geweest, zal nieuw geschapen worden en met haar Man worden verenigd (Jeremia 31:22). De vervulling van zulke beloften wordt in Openbaring 19-22 beschreven.

In de oorspronkelijke tekst staat niet dat God het waard is om de heerlijkheid en de eer en de kracht te *ontvangen*. Alsof Hij die op dit moment

nog niet zou bezitten! Er staat dat God het waard is om de heerlijkheid en de eer en de kracht te *nemen* (Gr. *lambanoo*). Bij de lofzang in 4:9 sluit de latere lofzang van 11:17 aan. Hier zingen de oudsten dat God waardig is om de kracht te nemen, later loven ze Hem voor het feit dat Hij die kracht daadwerkelijk genomen heeft, zodat de “hemelse staatsgreep” een feit is geworden.

De oudsten belijden dat God “alle dingen” heeft geschapen. Werkelijk alles (Gr. *ta panta*), niets uitgezonderd. Israël heeft dit altijd beseft en de heidenvolken hebben er altijd moeite mee gehad. In het boek Spreuken staat geschreven:

“De HERE heeft alles gemaakt voor zijn doel, ja, zelfs de goddeloze voor de dag des kwaads” (Spreuken 16:4)

Bij monde van de profeet Jesaja heeft God gezegd:

“Ik ben de HERE en er is geen ander; buiten Mij is er geen God... Ik ben de HERE, en er is geen ander; die het licht formeer en de duisternis schep, die het heil bewerk en het onheil schep; Ik, de HERE, doe dit alles” (Jesaja 45:5-7)

En door middel van de profeet Amos:

“Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet?” (Amos 3:6, Statenvertaling)

De rechtvaardige Job was er vast van overtuigd dat zowel het goede als het kwade van God afkomstig is. Het kwaad bereikt ons via tussenpersonen, maar komt uiteindelijk toch van Hém:

“Zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet?” (Job 2:10)

Het kan onmogelijk anders zijn, want God is één. Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen (Romeinen 11:36).

Wanneer de oudsten hun loflied zingen heeft het kwaad op aarde het dieptepunt bereikt. De “zoon van het verderf” is op het toneel verschenen. Hij zal zich gaan “verzetten en verheffen tegen al wat God heet of een voorwerp van verering is, zodat hij in de tempel van God gaat zitten en zichzelf vertoont dat hij god is” (2 Thessalonicenzen 2:3-4, vgl. Openbaring 13). Satan mobiliseert al zijn krachten omdat hij weet dat hij niet veel tijd meer heeft (12:12). En tóch zingen de oudsten. Ze twijfelen er geen moment aan, dat God alles werkt naar de raad van Zijn wil (Efeze 1:11) en dat de

schepping aan haar doel zal gaan beantwoorden. Elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, zal God eens gaan prijzen (vgl. 5:13).

* * * * *